

Intelligite, fratres mei, quid dixerim. Homo es, et spiritum habes et corpus habes. Spiritum dico, quae anima vocatur, qua constas quod homo es; constas enim ex anima et corpore. Habes enim spiritum invisibilem corpus visibile. Dic mihi, quid ex quo vivat? Spiritus tuus vivit ex corpore tuo, an corpus tuum ex spiritu tuo? Respondet omnis, qui vivit. Qui autem hoc non potest respondere, nescio si vivit. Quid respondet omnis qui vivit? Corpus utique meum vivit de spiritu meo. Vis ergo et tu vivere de Spiritu Christi? in corpore esto Christi. Numquid enim corpus meum vivit de spiritu tuo? Meum vivit de spiritu meo, et tuum de spiritu tuo. Non potest vivere corpus Christi nisi de spiritu Christi. Inde est quod exponens nobis Apostolus Paulus hunc panem: Unus panis, inquit, unum corpus multi sumus. O sacramentum pietatis! O signum unitatis! O vinculum charitatis! Qui vult vivere habet ubi vivat, habet unde vivat. Accedat, credat, incorporetur, ut vivificetur » (1).

Affectus. « Ergo, o anima sapiens et sancta, vicario amore et desiderio occurre Deo tuo. Iesus tuus cupit esse tecum; tu vicissim non nisi cum Iesu esse cupias. Deliciae eius sunt esse tecum; deliciae tuae sint esse cum illo. Ab illo ergo sine te regi, flecti et dirigi, uti regnum sinit se regi a rege, exercitus a duce, domus ab hero, navi a nauclero, currus ab auriga, voluntas a ratione, corpus ab anima, mundus a sole. Sufficis tu Deo; sufficiat tibi Deus tuus; ait S. Augustinus » (2).

Deprecatio. Dispone, quaesumus, Domine, voluntates nostras secundum Cor Unigeniti tui, ut eius exemplo id unice semper velimus et operemur, quod placitis tuis, tuaeque gloriae respondeat incremento (3).

(1) *Tract. XXVI in Ioann.*

(2) A LAPIDE, *In Matth.* XXVIII, in fine.

(3) Ex antiq. Officio Parvo. Nilles, pag. 443.

CONCIO XXXVI.

THEMA: Ego sum resurrectio.

(Ioann. XI, 25).

IDEA CONCIONIS

PROP. Cordi Iesu nos conformare debemus, quia est resurrectio nostra.
DIVISIO. I. Est causa; II. Est exemplar; III. Est praemium resurrectionis nostrae.

PARS I. Est causa: *A)* Resurrectionis corporum: *a)* Eorum, quae Ipse suscitavit; *b)* Eorum, quae apostoli alique sancti suscitaverunt; *c)* Et omnium in universali carnis resurrectione. *B)* Est causa resurrectionis animarum: *a)* Per se; *b)* Per sacramenta.

PARS II. Est exemplar: *A)* resurrectionis corporum, quae ad similitudinem corporis Eius erunt: *a)* Impassibilia; *b)* Subtilia; *c)* Agilia; *d)* Lucida. *B)* Et animarum: *a)* Novitate vitae; *b)* Immortalitate quadam spirituali, sive constantia in statu gratiae.

PARS III. Est praemium resurrectionis: *a)* Animarum, quae per Ipsum Deum videbunt; *b)* Et corporum, quae animae gloriae in aeternam participabunt.

Exordium. Postquam, superiore concione, egimus de Corde Iesu prout est vita nostra, ratio ipsa iubet de illo agere in quantum est resurrectio nostra. Nam resurrectio praesupponit et vitam et vitae amissionem, cum mors nihil aliud sit quam vitae amissio, nec quis recuperare possit nisi quod antea perdiderit. Ideo in primis iuxta ordinem deprecationis agendum est de vita; deinde de nova eius per resurrectionem adeptione.

Sed hic ordo videtur pugnare contra ea quae Christus constituit, dicens: « Ego sum resurrectio et vita »: ubi primo

se ostendit resurrectionem, deinde vitam. Numquid potest quis resurgere quin aliquando vixerit? Si sensus verborum attendatur uterque est ordo conveniens. Resurrectio enim est medium inter vitam per mortem amissam et vitam per resurrectionem recuperandam. Dicens ergo Christus «ego sum resurrectio et vita» de vita aeterna gratiae et gloriae praecipue loquebatur, resurrectionem sequente, propterea quod addidit: «qui credit in me, etiam si mortuus fuerit, vivit: et omnis qui vivit et credit in me, non morietur in aeternum»: idest, postquam ad gratiam surrexerit et ad vitam gloriae pervenerit. Ideo primo: «Ego sum resurrectio»; deinde addit: «Ego sum vita».

Quia vero nos, concione praecedenti, praecipue de Corde Iesu diximus, in quantum est causa vitae nostrae spiritualis per gratiam in tempore, et physicae ut dictum est (Conc. XXVII) quae utraque amitti possunt et de facto aliquando ambae amittuntur; en quare hic et nunc de resurrectione agimus, quae utrumque complectitur, scilicet, et recuperationem vitae naturalis et supernaturalis, utraque per peccatum vel per mortem amissa. En ergo stabilita

Propositio. *Cordi Iesu conformari debemus, quia est resurrectio nostra.*

Cum duplex sit in nobis substantia, spiritualis, nempe, et corporea, duplici vita constamus. Vivit corpus propter animam: sed et vivit anima propter Deum. Amissio utriusque duplicem generat mortem; quia quando anima discedit a corpore, mortuum hoc manet: «corpus sine spiritu mortuum est» (1); et cum Deus discedit ab anima, haec mortua est, semota a suo principio alente eamque per gratiam vivificante: «qui elongant se a te peribunt» (2). Quia tamen Deus nos immortalitatis participes creavit, formando ad imaginem et similitudinem suam, remedium inventum est ad utramque mortem, a Christo collatum. Nam revera

(1) IACOB. II, 26.

(2) Psalm. LXXII, 27.

Divisio. Cor Iesu est: I. *Causa*; II. *Est exemplar*; III. *Est praemium resurrectionis nostrae: sive causa efficiens, exemplaris et finalis.*

PARS I. — EST CAUSA.

Est causa efficiens resurrectionis et corporis et animae.

A) Et primo resurrectionis corporum, quae omnia virtute a Christo communicata resurgunt; ideo «ego sum resurrectio».

a) Est causa resurrectionis eorum, quae Ipse suscitavit. Ita legimus quod suscitavit Lazarum: «Lazare, veni foras. Et statim prodiit qui fuerat mortuus» (1); filium viduae Naïm: «Et accessit, et tetigit loculum. Hi autem, qui portabant, steterunt. Et ait: Adolescens, tibi dico, surge. Et resedit qui erat mortuus, et coepit loqui» (2); filiam Iayro: «Recedite; non est mortua puella, sed dormit. Et deridebant eum. Et cum eiecta esset turba intravit, et tenuit manum eius. Et surrexit puella» (3);

b) Eorum, quae Apostoli alique sancti suscitaverunt. Ideo virtute Christi et in nomine eius Petrus suscitavit Tabitham in Ioppe: «Petrus ponens genua oravit; et conversus ad corpus, dixit: Tabitha, surge. At illa aperuit oculos suos; et viso Petro resedit. Dans autem illi manum, erexit eam. Et cum vocasset sanctos et viduas assignavit eam vivam» (4). Item D. Paulus vitae reddidit quemdam iuvenem nomine Eutycum, «qui ductus somno, cecidit de tertio coenaculo deorsum, et sublatus est mortuus» (5). Et quotquot sancti mortuos ad vitam revocaverunt, nomine et virtute Christi fecerunt. Ad ostendendam potestatem Salvatoris haec facta sunt, et adhuc interdum fiunt; est enim Christus resurrectio.

(1) IOANN. XI, 43.

(2) LUC. VII, 14.

(3) MATTH. IX, 25.

(4) Act. Apost. IX, 41.

(5) Act. Ap. XX, 9.

c) Sed imperium in mortuos effulgebit splendore et potestate maxima in universali carnis resurrectione. «Nolite mirari hoc, quia venit hora in qua, omnes, qui in monumentis sunt, audient vocem Filii Dei» (1). Et omnes ea voce resurgent, quia Ipse prior resurrexit: «quoniam quidem per hominem mors, et per hominem resurrectio mortuorum» (2), «qui est causa efficiens resurrectionis nostrae» ut dicit Glossa super illud: «si Christus praedicatur quod resurrexit» (3). Ad rem D. Thomas: «Principium humanae vivificationis est Verbum Dei, de quo dicitur, «apud te est fons vitae» (4). Habet autem hoc naturalis ordo rerum divinitus institutus, ut quaelibet causa primo operetur in id, quod est sibi propinquius, et per illud operetur in alia magis remota; sicut ignis primo calefacit aerem sibi propinquum, per quem calefacit corpora distantia; et ipse Deus primo illuminat substantias sibi propinquas per quas illuminat magis remotas, ut dicit Dionysius. Et ideo Verbum Dei primo tribuit vitam immortalem corpori sibi naturaliter unito, et per ipsum operatur resurrectionem in omnibus aliis» (5).

B) Deinde est causa efficiens resurrectionis animarum, non naturalis, sed spiritualis ad esse gratiae. Anima enim peccatrix est mortua in vita gratiae: «omnes qui me oderunt, diligunt mortem» (6). «Nomen habes quod vivas, et mortuus es» (7). Et vivificantur a Christo dupliciter.

a) Immediate et per se: «sicut enim Pater suscitavit mortuos et vivificavit, sic et Filius, quos vult, vivificavit» (8); potest enim, efficaci suae gratiae motu, ita voluntatem disponere, vel mutuare ut totaliter iustificetur, vel per baptis-

(1) IOANN. V, 28.

(2) I Corinth. XV, 20.

(3) I Corinth. XV, 12.

(4) Psalm. XXXV, 10.

(5) Summ. Theol. part. III q. LVI, a. 1.

(6) Prov. VIII, 36.

(7) Apoc. III, 1.

(8) IOANN. V, 21.

mus flaminis, si de peccato originali, vel per sinceram contritionem, si de actuali agatur. Sic Magdalenam ac mulierem adulteram disposuit, et a peccatis absolvit, et D. Pauli voluntatem mutavit convertens eum de persecutore in apostolum: «Ego sum Iesus, quem tu persequeris; durum est tibi contra stimulum calcitrare. Et tremens, ac stupens dixit: Domine quid me vis facere?» (1).

b) Mediate seu per sacramenta, et praecipue per sacramentum reconciliationis, quo peccatores ad esse gratiae reviviscunt. Huius autem resurrectionis, quae quotidie invisibiliter operatur, esse causam resurrectionem Christi probat D. Thomas dicens: «Resurrectio Christi agit in virtute Divinitatis; quae quidem se extendit non solum ad resurrectionem corporum, sed etiam ad resurrectionem animarum; a Deo enim est et quod anima vivat per gratiam et quod corpus vivat per animam. Et ideo resurrectio Christi habet instrumentaliter virtutem effectivam non solum respectu resurrectionis corporum, sed etiam respectu resurrectionis animarum» (2). Ideo Apostolus scribit: «et surrexit propter iustificationem nostram» (3).

PARS II. — EST EXEMPLAR.

Christus praeterea est causa exemplaris resurrectionis nostrae, tum corporis, tum animae.

A) Et primo corporis: «Reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae, secundum operationem, qua etiam possit subjicere sibi omnia» (4). Ad rem D. Thomas: «sicut resurrectio corporis Christi, ex eo quod Corpus illud est personaliter Verbo unitum, est prima tem-

(1) Act. Apost. IX, 5, 6.

(2) Pars III, q. LVI, a. 2.

(3) Rom. IV, 25.

(4) Philipp. III, 21.

pore: ita etiam est prima dignitate et perfectione, ut dicit Glossa super illud: *primitiae Christus* (1). Semper autem id, quod est perfectissimum, est exemplar eius, quod est minus perfectum secundum suum modum; et ideo resurrectio Christi est causa exemplaris resurrectionis nostrae: quod quidem necessarium est non ex parte resuscitantis, qui non indiget exemplari, sed ex parte resuscitatorum, quos oportet illi resurrectioni conformari, secundum illud: *Reformabit corpus humilitatis nostrae...* Licet autem efficientia resurrectionis Christi se extendat ad resurrectionem tam bonorum quam malorum, exemplaritas tamen eius se extendit proprie solum ad bonos, qui sunt facti conformes filiationi eius » (2). Ad similitudinem ergo eius, corpora beatorum resurgent:

a) Impassibilia; nam iuxta D. Thomam (3): Omne passibile est corruptibile, quia passio magis facta abiicit a substantia. Sed corpora sanctorum post resurrectionem erunt incorruptibilia, ut dicit Apostolus, « seminatur in corruptione, resurget in incorruptione » (4).

b) Subtilia; nam dicit Apostolus: « Seminatur corpus animale, surget spirituale » (5); idest simile spiritui, cuius subtilitas excedit subtilitatem corporis.

c) Agilia; dicente D. Paulo: « Seminatur in infirmitate, surget in virtute » (6); idest mobile et vivum, ut exponit Glossa, quae movibilitas de agilitate ad motum intelligenda est.

d) Lucida, ex redundantia gloriae animae in corpus; scriptum quippe est: « fulgebunt iusti sicut sol in regno Patris eorum » (7).

Et hoc quia Christus surrexit impassibilis: « Christus re-

(1) *I Corinth.* XV, 20.

(2) *Summ. Theol.* part. III, q. LVI, a. 1 ad tertium.

(3) Part. III, *Suppl.* q. LXXXII, a. 1.

(4) *I Corinth.* XV, 42.

(5) Eodem loco.

(6) Eod. loc.

(7) *MATTH.* XIII, 43.

surgens ex mortuis iam non moritur » (1); Subtilis; « conturbati vero (apostoli) et conterriti existimabant se spiritum videre » (2); Agilis: « Et ipse evanuit ex oculis eorum » (3); Lucidus: « Gloria et honore coronasti eum » (4).

B) Secundo: est exemplar resurrectionis animarum; et hoc dupliciter.

a) Primo quoad novitatem vitae. Nam resurrectio Christi « similiter etiam habet rationem exemplaritatis respectu resurrectionis animarum, quia Christo resurgenti debemus etiam secundum animam conformari, ut, sicut Christus resurrexit a mortuis per gloriam Patris, ita et nos in novitate vitae ambulemus; et sicut ipse resurgens ex mortuis iam non moritur, ita et nos existimemus nos mortuos esse peccato, ut iterum vivamus in illo » (5).

b) Secundo quoad immortalitatem spiritalem, seu constantiam in statu gratiae. « Nam ille, qui Christo morienti commoritur, simul convivit et resurgenti. Christus autem sic resurrexit a mortuis tamquam numquam de caetero moriturus. Ergo ille, qui mortificatus est peccato, sic Christo resurgenti convivit, quod habeat facultatem numquam de caetero ad peccatum redeundi » (6).

Sic ergo anima Christo resurgenti conformatur, impassibilitate, quatenus de caetero per peccatum non moritur; subtilitate, ex hoc quod a terrenis et sensibilibus abstrahit; agilitate, in quantum in via perfectionis proficit; et tandem claritate, per hoc, quod gratia et charismatibus ornatur.

Et ita Iesus est causa exemplaris resurrectionis corporum et animarum: et in hoc sensu est resurrectio nostra.

(1) *Rom.* VI, 9.

(2) *Luc.* XXIV, 37.

(3) Eod. loc. 31.

(4) *Psal.* VIII, 6.

(5) *Summ. Theol.* part. III, q. LVI, a. 2.

(6) *Exp. D. Thom.* ad *Rom.* VI, 9.

PARS III. — EST PRAEMIUM.

Restat tandem resurrectionum Christi velut praemium nostrae resurrectionis considerare; non enim est tantum causa efficiens et exemplaris, sed finalis etiam resurrectionis animae et corporis.

a) Et in primis animae. Resurrectio namque animae sive in vita gratiae consideretur, sive pro vita gloriae aeternae sumatur, habet pro praemio Christum eiusque charitatem et dona amissibiliter vel inamissibiliter secundum quod de hac vel de futura vita loquamur. De resurrectione enim ad gratiam legitur: « Si quis diligit me, sermonem meum servabit, et Pater meus diliget eum, et ad eum veniemus et mansionem apud eum faciemus » (1). De resurrectione vero ad vitam gloriae dicitur: « Ego... merces tua magna nimis » (2). Est ergo Christus praemium spiritualis resurrectionis.

Quod autem tale praemium detur animae per resurrectionem Christi, patet; si enim Christus non surrexisset, numquam iustificati fuisset: « Surrexit propter iustificationem nostram » (3); idest, ut nos resurgendo iustificaret; quamquam enim « omnes passiones et actiones humanitatis Christi fuerunt nobis salutiferae, utpote ex virtute Divinitatis provenientes, tamen quia effectus habet aliquam similitudinem causae, mortem Christi, quo extincta est in eo mortalis vita, dicit Apostolus esse causam extinctionis peccatorum nostrorum; resurrectionem autem eius, qua rediit ad vitam gloriae, novam dicit esse causam iustificationis nostrae, per quam redimus ad novitatem vitae » (4). Subiectum autem talis iustificationis est anima. Unde sequitur Christum per suam resurrectionem esse finem et praemium resurrectionis animae.

(1) IOANN. XIV, 23.

(2) Gen. XV, 1.

(3) Rom. IV, 25.

(4) D. THOM. super hoc loc.

b) Deinde, corporis. Ad hoc enim resurgemus, ut corpus iterum unitum animae bonis fruatur coelestibus, sed modo proprio et sibi connaturali. Corpus resuscitatum erit quidem gloriosum, sed tamen verum corpus, vera caro: « et circumdabor pelle mea » (1). Quia ergo caro non videbit essentiam divinam, dicente Augustino: « Deum nemo vidit umquam vel in hac vita sicut ipse est, vel in angelorum vita, sicut visibilia ista quae corporali visione cernuntur » (2) necesse est quod videat aliquo alio modo excellentissimo. Modus autem, quo oculus carnis Deum videbit exponitur a D. Thoma dicente: « Cum ergo visus et sensus sit futurus idem specie in corpore glorioso, qui erat in corpore non glorioso, non poterit esse quod divinam essentiam videat, sicut visibile per se; videbit autem eam sicut visibile per accidens; dum ex parte una, visus corporalis tantam Dei gloriam inspiciet in corporibus, et praecipue gloriosis, et maxime in corpore Christi; et ex parte alia intellectus tam clare Deum videbit, quod in rebus corporaliter visis Deus percipietur, sicut in locutione percipitur vita. Quamvis enim tunc intellectus noster non videat Deum ex creaturis, tamen videbit Deum in creaturis corporaliter visis » (3).

Haec ergo visio creaturarum corporalium erit ad modum praemi oculi corporei videntis. Nunc autem inter corpora gloriosa, fulgentissimum est corpus Christi ad modum lucernae ardentis in medio coelo: « claritas Dei illuminabit eam (Hierusalem coelestem), et lucerna eius est Agnus » (4). Hinc humanitas Christi erit praemium sive causa finalis praecipua resurrectionis corporis nostri.

Consequentia. Ergo Cordi Iesu nos conformare debemus. Cum enim forma sit quod dat esse rei, quia corpus

(1) Iob. XIX, 26.

(2) *Libr. de videndo Deum.* Esp. CXLVII, c. 2.

(3) *Suppl. q. XCII, a. 2.*

(4) *Apoc. XXI, 23.*

in resurrectione nova forma indui debet, oportet iam nunc hanc formam lucidam corpori resurgenti procurare. Hoc autem esse, nempe forma gloriosa, non obtinebitur, nisi ab iis, quos praedestinavit conformes fieri imaginis Filii sui. Unde oporteat conformari nunc Iesu, qui reformabit corpus humilitatis nostrae configuratum corpori claritatis suae. Qualis autem debeat esse haec conformatio audi a Luca: « quoniam oportet per multas tribulationes nos intrare in regnum Dei » (1): non enim coronabitur nisi qui, ad similitudinem Christi, legitime certaverit. Sequere ergo Christum patientem, ut comiteris resurgentem: imitare se abnegantem, ut laudes triumphantem; plange hic occisum ut canas vivum in Paradiso.

Affectus. Quam amara est mors negantibus, vel repellentibus te, o dulcissime Iesu! Sed quam dulcis diligentibus!

Illis est damnationis aeternae certissima ianua: His vero vitae immortalis tutissima via. Hanc coelestem vitam quaerere, et resurrectionem tuae conformem consequi doce me. Ad eam per viam rectam procedere, compelle me. Ad eam obtinendam adiuva me. Voca tot mortuos et somnolentos. Ad vitam gratiae revoca omnes, ut ad vitam gloriosam tecum resurgant.

Deprecatio. Deus, qui pro nobis Filium tuum crucis patibulum subire voluisti, ut inimici a nobis expelleres potestatem, concede nobis famulis tuis, ut resurrectionis gratiam consequamur. (Ex Missali Rom.).

(1) *Act. Apost.* XIV, 21.

CONCIO XXXVII.

THEMA: Ipse est pax nostra.

(Ad Ephes. II, 14).

IDEA CONCIONIS

PROP. In Corde Iesu gaudendum, quia est pax nostra.

DIVISIO. I. Est pax populorum, unitate religionis; II. Est pax civitatis seu societatis hierarchiarum, unione affectuum; III. Est pax individui, tranquillitate interioris ordinis.

PARS I. Nam: a) Iudaeos et Gentiles congregavit in unum; b) Gentiles ad invicem congregavit; c) Omnes Sibi congregavit.

PARS II. a) Recognitione auctoritatis; b) Amore fraternitatis; c) Opere charitatis.

PARS III. a) Subiectione appetitus ad rationem; b) Rationis ad Deum.

Exordium. Duodecim enumerantur ab Apostolo fructus Spiritus Sancti, inter quos tertius est pax: « Fructus autem Spiritus est, charitas, gaudium, pax, patientia, benignitas, bonitas, longanimitas, mansuetudo, fides, modestia, continentia, castitas » (1).

Quorum quidem nomen genericum fructus a corporalibus est assumptum; dicitur enim in corporalibus fructus id quod ex planta producitur, cum ad perfectionem pervenerit, et quamdam in se suavitatem habet, ut dicit D. Thomas (2). Homo autem potest dupliciter actionem producere. Uno modo secundum propriam virtutem; et tunc actio ista est fructus

(1) *Galat.* V, 22.

(2) *P. I^a II^{ae}*, q. LXX, a. 1.